

*Катедрала „Санта Мария Асунта“,
Сиена, Италия
9 май 1512 г.*

Джулиано ди Лоренцо де Медичи съзнаваше, че това е последният шанс на семейството му за спасение. Един-единствен опит. Само толкова щеше да позволи съдбата. Бяха поемали много рискове и бяха натрупали огромно наследство. Но напоследък търпяха само провали. Той беше на трийсет и три години, по всеобщо мнение глава на древния род на Медичите, правнук на Козимо де Медичи, син на Лоренцо Великолепни. Впечатляващ произход. И голямо постижение за трети син в семейството. От 1494 г. той и цялото му семейство живееха в изгнание, прокудени от своята любима Флоренция, лишени от всички права и титли като наказание за сериозната политическа грешка на по-големия му брат.

– Пиеро беше глупак – крещеше папа Юлий II. – Мекушав, арогантен, недисциплиниран. Ние го познавахме.

Оскърбление? Несъмнено. Но не беше лъжа.

Медичите на практика бяха управлявали Флоренция от началото на XV в. Пиеро беше застанал начело на фамилията през 1492-ра след смъртта на техния баща Лоренцо. Две години по-късно френският крал Шарл VIII беше преминал Алпите с войската си, твърдо решен да завоюва Неаполитанското кралство. Само че пътят му минаваше през Флоренция, затова той беше поискал от Пиеро да подкрепи претенцията му към Неапол и да пропусне армията му. Пиеро, този арогантен глупак, както беше казал и папата току-що, беше изчакал пет дни, преди да отговори, че Флоренция ще остане неутрална в този конфликт.

И беше вбесил Шарл. Затова французите бяха нахлули в Тоскана.

Пиеро един месец беше оказвал отпор, но не беше получил почти никаква подкрепа от елита на Флоренция, който не обичаше да воюва. Накрая лично се беше срещнал с Шарл и беше приел всяко искане на французите, включително да им отстъпи контрола на големите флорентински градове и крепости. Опитите му да договори мир бяха посрещнати като оскърбление. Медичите се оказаха принудени да бягат, а внушителният им дворец във Флоренция беше ограбен и опожарен. Заради всичките си грешки Пиеро се беше сдобил с оскърбителен прякор.

Злочестия.

Слабо казано.

– Брат ми почина преди девет години – спокойно отвърна Джулиано на папата. – Удави се след битката при Гарилиано.

– А ти си бил в изгнание. Даровито момче, доколкото чувам, което обикаляло кралските дворове и търсело къде да се приюти.

– Така е, но вече съм голям и не възнамерявам да повтарям грешките на брат ми.

Папата изпъна показалец към него.

– Искаш отмяна на присъдата.

Джулиано подмина обидата и каза само:

– Просто искаме да се върнем у дома.

Медичите бяха започнали като фермери, родом от областта Мугело. Бяха притежавали лозя и добитък. Произходът на фамилията им име оставаше загадка. *Medici* беше множественото число на *medico*, „лекар“, обаче в рода им нямаше лечители. Те бяха станали банкери, невероятно заможни хора, свързани с повечето други елитни родове: Барди, Алтовити, Ридолфи, Кавалканти и Торнабуони, чрез бракове по интереси, делови парт-ньорства или работа. Повече от сто години Медичите бяха спицата в колелото, *gran maestro*, неофициалните лидери на Флорентинската република.

До грешката на Пиеро Злочестия.

– Приближи се, Медичи – нареди Юлий.

Папата седеше на мраморна пейка под уникалния осмоъгълен амвон на катедралата. Осем гранитни и мраморни колони крепяха скулптурни сцени от живота на Христос и изпращаха послание за съд и спасение. Много уместно за разигравания се в момента сблъсък.

Джулиано пристъпи напред, но спря на почетно разстояние. Бяха го посъветвали да не се приближава твърде много. Шпионите му бяха докладвали, че папата, който наближаваше седемдесет, страда от гуша и сифилис и го мъчат постоянни болки. Възрастният мъж беше увесил изтощено глава, но челото над щръкналия свадлив нос беше високо. Беше си пуснал брада – проява, както бяха обяснили на Джулиано, на личния му траур поради скорошната загуба на град Болоня в битка. Църковните закони от векове забраняваха брадите, но за Юлий беше обичайно да живее по различни правила.

Папата беше роден близо до Савона, в Генуезката република, в благородния, но беден род Дела Ровере, след това беше образован от чичо си, францискански монах. На двайсет и осем се беше издигнал до кардинал отново благодарение на чичо си, който беше станал папа Сикст IV, и след това беше расъл неотклонно в църковната йерархия през управлението на още трима папи, докато накрая, през 1503 г., беше седнал на престола на свети Петър.

Воин в расо, така описваха Юлий. Италианците го наричаха *Terribilità*, вдъхващ страхопочитание. Той беше една от най-динамичните личности, стигали до папския престол. У него нямаше нищо свещеническо освен облеклото и името. Не беше и голям дипломат, винаги подхождаше като воин. Пряк до грубост, той беше от хората, които не знаят покой. Всяка минута, всяка мисъл бяха насочени към конкретна цел. Пиеше, ругаеше, беше инатлив,

груб, раздразнителен и неуправляем. Но беше и чужд на подлостта и отмъстителността и презираше доносниците. Навсякъде виждаше величие и се стремеше към него. Недостатъците му се дължаха на безкомпромисната му откровеност и неконтролируемия темперамент, а Джулиано трябваше да се пази и от двете.

– Медичи, хората ме ласкаят – каза Юлий, – говорят ми големи приказки, но аз не им вярвам. Мога да стоя прав само няколко минути. Ходенето стана мъка. Храната ми опротивя. Пътуването до тук днес изцеди всичките ми сили, а те и бездруго се топят с всеки изминал ден. Болката ми е постоянен спътник. Не ми остава много живот.

Джулиано не ухапа въдицата. Знаеше, че Юлий не за пръв път е близо до смъртта – последният случай беше отпреди няколко месеца, когато той уж беше на смъртен одър, а кардиналите открито бяха започнали да заговорничат кой да го наследи на папския престол. Старецът обаче се беше оправил благодарение на прочутия си силен организъм. А много от кардиналите бяха уволнени или прогонени. Бяха научили по трудния начин, че човек с властта и физическата сила на Юлий няма да се даде лесно на смъртта. И че е най-добре да почакаят тялото му да изстине и да бъде заровено в земята. С оглед на плановете си за семейство Медичи Джулиано се нуждаеше от Юлий жив, силен и всяващ страх.

– От Урбино или от Венеция идваш? – попита папата.

– От Венеция, Ваше Светейшество.

– Но домът ти не е там.

– Там живеят повечето ми близки. Искан да се посъветвам с тях.

– Как е дождът, водачът ви?

– Добре е. Изпраца поздрави.

Юлий се засмя тихо.

– Съмнявам се. Сигурен съм, че иска да умра, за да се отърве от мен.

Джулиано мълчеше, защото наблюдението на папата беше правилно. Венецианците не му бяха приятели.

– Винаги съм се чудел какво ще стане, когато застана пред портата на рая и най-сетне се изправя пред свети Петър – продължи Юлий.

Джулиано си представи неловката сцена. Папата махна със сбръчканата си ръка.

– Ще му кажа, че съм направил повече за Църквата и за Христос от всеки друг папа преди мен. Присъединих и Болоня към Светия престол. Поведох армия и победих венецианците. Измамих херцога на Ферара. Прогоних французите от Италия, щях да прогоня и испанците, ако съдбата не беше решила тялото ми да грохне.

Несъмнено.

– Натупах всички европейски принцове. Скъсах много договори и изпратих могъщи армии на бойното поле. Издигнах дворци из цял Рим. Не дължа нищо на произхода или на младостта си, защото започнах на напреднала възраст. И на популярността не разчитам, понеже всички ме мразят. Ще кажа на свети Петър, че това е скромната истина и че за всички приятели в Рим съм по-скоро бог, отколкото човек.

– Дано свети Петър не се обиди – подметна Джулиано.

Юлий се усмихна леко.

– Честно казано, надявам се да се обиди.

Нямаше нищо чудно в перченето на този могъщ, безмилостен и жесток човек, който през последните девет години беше поддържал много сблъсъци и войни в Италия. Само че освен това Юлий беше въвел ред в Рим и беше превърнал папството във водеща политическа и военна сила в Италия. Също така имаше силен усет към изкуството и беше изградил близки, макар и доста бурни, приятелства с Микеланджело, Браманте и Рафаело. Беше основал Швейцарската гвардия, беше поръчал изработването на великолепия купол на Сикстинската капела, беше основал Ватиканските музеи и беше започнал строителството на най-внушителната базилика на света, посветена на свети Петър.

Забележителни постижения.

– Знаеш, че имаме едно и също собствено име – продължи Юлий. – Роден съм Джулиано дела Ровере, но отдавна не са ми казвали така. Означава „жизнен“. Аз все още се мисля за жизнен.

– Смъртта явно не ви иска – отбеляза Джулиано.

Самодоволна усмивка разтегли тънките устни.

– Някога се качвах с коня си по Светите стъпала и го връзвах пред вратата на спалнята си. Бях като канара. Страхът и нерешителността ми бяха чужди. Трудностите само ме мобилизираха още повече. Затова и семейният ни герб е такъв – непоклатим дъб.

Бяха сами във величествената Сиенска катедрала. Любима на Юлий, ако можеше да се вярва на шпионите на Джулиано. Брат му, кардиналтът, и братовчед му, който беше свещеник, бяха близки с Юлий, затова Джулиано ги беше използвал като посредници да му уредят аудиенцията. Беше очаквал категоричен отказ – все пак всички Медичи отдавна бяха персона нон грата. Никой не искаше да го виждат или свързват със семейството. Всеки, който заговорничеше с тях, беше застрашен от смъртно наказание и един човек вече беше изгубил главата си. Затова Джулиано се учуди, че папата прие да разговарят. Но не в Рим. На неутрална територия.

В Сиена. Което накара Джулиано да се запита какво иска този човек.

– Наясно съм с твоя достоен за уважение характер, с щедростта ти и със състрадателната ти природа. Научих, че си против насилието и цениш честността. Ти си справедлив и способен. Но си третият син. Първородният е мъртъв. Вторият е кардинал. Затова на теб се пада да оглавиш семейството. Това е рядка възможност.

Джулиано се съгласи.

– Знам и че си амбициозен. Искаш да си върнеш онова, което Пиеро Злочестия изгуби.

Бяха посъветвали Джулиано да бъде прям.

– Искам също испанците да напуснат територията на Флоренция.

– Съгласен. А сега ще ти кажа какво искам аз.

Джулиано замръзна в очакване.

– Пари.

Е, не беше неочаквано. Златото и среброто отдавна бяха покварили Църквата.

– Аз проявих грижовност и пестеливост, след като станах папа, но предшественикът ми беше натрупал огромни дългове.

Вероятно беше точно така, защото Александър VI беше дегенерат, устремен само към наслади. Всички знаеха, че този Борджия беше изпразнил хазната.

– Освен това финансирах много войни – въздъхна Юлий. – Направих всичко необходимо, за да прогоня нашите врагове и да върна предишната слава на Папската държава. Оскърбително е, че изобщо я бяхме изгубили.

Безценната територия, която отдавна принадлежеше на папството, се простираше на Италианския полуостров от Средиземно до Адриатическо море и на север до Венеция. Тези владения бяха физическото проявление на светската власт на папите, но Александър VI беше допуснал Венеция да присвои голяма част от тях. През 1508 г. Юлий лично беше повел армия и беше покорил Перуджа и Болоня. През 1509 г. беше победил Венеция и беше възстановил Папската държава. Това беше причината дождът да желае единствено болка и смърт за настоящия папа.

– Войните струваха много – обясни Юлий. – Но аз подкрепях изкуствата и построих великолепни сгради, бях щедър и към бедните. Благотворителността ми почти изпразни хазната в Кастел Сант'Анджело. Признавам с неудобство, Медичи, че трябваше да продавам длъжности, църковни имоти и индулгенции, за да набера нужните средства. Да, позорно е, но се налагаше. Искам преди смъртта си да възстановя хазната.

– Банката ни вече не съществува – напомни Джулиано. – Не отпускаме заеми.

Перуци, Фрескобалди и Саламбини бяха известни кредитори, но Банката на Медичите беше най-уважавана в Европа. Козимо, прадядото на Джулиано,

беше способен финансист и беше използвал богатството си – произведения на изкуството, земи и злато, – за да придобие политически контрол над Флоренция. Следващите Медичи обаче не бяха толкова прозорливи. Прекомерното пилеене на средства и лошото управление бяха довели банката до ръба на фалита. Колкото и да беше вещь в политиката, баща им Лоренцо се оказа ужасно неумел banker. Лошите заеми и твърде многото просрочени задължения накрая ги бяха разорили. След пагубните политически ходове на брата на Джулиано и прогонването на семейството във Венеция значителна част от семейните авоари бяха иззети и разпределени между кредиторите. Всички клонове на банката в Европа бяха закрити. Личното богатство на Медичите обаче оцеля.

– Не ме мисли за глупак – възрази Юлий. – Да, когато банката ви се срива, хората претърпяха огромни загуби. Но ги понесоха предимно клиентите ви, не вие. Семейството ви избяга заедно с богатствата си.

– Домът ни беше ограбен и опожарен – настоя Джулиано.

– Но повечето произведения на изкуството и златото вече бяха изнесени от там.

Папа беше забележително добре осведомен.

– Знам, че богатството ти е нараснало неизмеримо през последните осемнайсет години. Ти отклоняваш вниманието от себе си, но си оставаш най-богатият човек в Европа.

Нямаше смисъл от лукавство.

– Колко ви трябват?

– Десет милиона флорина.

От баща си Джулиано беше научил първото правило на воденето на преговори: никога не показвай какво мислиш. Затова той не реагира на тази невъобразима сума. Беше си взел и няколко други поуки. Никога не режи, ако можеш просто да развържеш – съвет, получен още от самия Козимо. Както и: нуждата не води до изгодни сделки. Нито мускулче не трепна по лицето му, погледът му остана безизразен, докато преценяваше възможностите наум.

Последните осемнайсет години във Флоренция бяха трудни. Градът беше почти разрушен от корупцията, лошото управление и тежките данъци. Преди два месеца положението бе станало критично. Папските войски и тези на Испания се бяха изправили срещу френските в Равена. И двете страни се сражаваха ожесточено, французите бяха изгубили командващия си, а испанците бяха победили и бяха изтласкали французите на север към Алпите. Тогава Юлий обсади Флоренция, твърдо решен да промени покварения град. Войската още беше там. Заедно с испанците. Чакаха. Пред крепостните стени.

– Простете, Ваше Светейшество – каза Джулиано, – но семейството ми отдавна вече не заема пари на Църквата. Бяхме отхвърлени... в полза на друга банка.

– Известно ми е. Но това са действия на друг папа, не мои. Да, ние имаме банка, която движи църковните дела и ще продължи да го прави. От теб искам по-лична услуга. По-тайна. Уговорка, за която ще знаят само малцина.

Тайнствеността предизвиква много проблеми, особено когато става дума за връщане на пари. Медичите отдавна бяха научили, че кралете и императорите не желаят други хора да узнават за заемите им, поради което им беше лесно да ги просрочват.

– В заника на живота си аз съм загрижен за достойнството на Църквата – каза Юлий. – Някои ме наричат спасител на папството и описанието ми допада. Папите преди мен бяха корумпирани, глупави или слаби. Само че кралете и императорите вече не се присмиват на Рим. Те се страхуват от мен. Искам да направиш така, че постигнатото да остане вечно.

– Десет милиона златни флорина ще бъдат най-големият заем, отпускан някога – наложи се да поясни Джулиано.

Юлий сви рамене.

– Това искам, за да възстановя хазната. И твоето семейство отново да заживее във Флоренция и Тоскана. Не е нужно всичко да е в злато. Ще приема и имоти, които впоследствие могат да се превърнат в злато.

Предстоеше главният въпрос.

– Какви ще бъдат гаранциите за толкова голям финансов риск?

– Армия пред стените на твоята скъпоценна Флоренция не стига ли?

– Ни най-малко.

– Но ето те тук.

– А на вас ви трябват пари.

Джулиано заплашваше да премине опасна граница.

– Думата ми нищо ли не означава? – попита папата.

– Не, не означава. Особено с оглед на факта, че войската ви е пред портите на Флоренция. И че според собствените ви думи вие умирате.

Джулиано нямаше да допусне да го заплашват. Беше дошъл с празни ръце и можеше да си тръгне с празни ръце. Ако предците му бяха проявили същата предпазливост, вероятно семейството нямаше да се окаже в това затруднено положение. Да, папата беше строг, избухлив, нетърпелив, бързо преминаваше от битка в битка и беше щастлив само когато водеше война. Все лоши качества. Ако Юлий реагираше с присъщата си гневливост и прогонеше Джулиано, така да бъде. По-добре, отколкото да изгуби всичко. Папата имаше право. В момента семейството разполагаше с най-голямото богатство в своята история и Джулиано възнамеряваше да го запази.

Старецът му хвърли суров поглед.

– Говори се, че когато си отида, следващият папа ще бъде брат ти. В този случай, Медичи, ти ще имаш пряк достъп до Църквата и нейната хазна, за да си върнеш парите.

– Това са вероятности, не са гаранции. Уговорката помежду ни трябва да включва незабавно оттегляне на вашата армия и на испанците от Флоренция.

Юлий отново сви рамене.

– Те са там само защото се съгласих да разговарям с теб. Исках да проверя дали си толкова разумен, колкото се говори.

– А ако не съм?

– Тогава армията ни ще нападне и ще завземе Флоренция със сила.

От устата на този човек това не беше празна заплаха.

– Добре, Медичи, осигури ми десет милиона златни флорина, а аз ще оттегля войската си и ще ти предоставя най-хубавите гаранции на Земята.

Тези думи определено заинтригуваха Джулиано.

– Ще ти дам нещо, което малцина в историята са притежавали.

Джулиано чакаше.

– *Pignus Christi*.

Клетва в Христа.